

PRO VERITATE

CHRISTELIKE MAANDBLAD VIR SUIDELIKE AFRIKA

Jaargang II Nr. 4

Intekengeld R2 Subscription

By die Hoofskantoor as maasblad geregistreer

CHRISTIAN MONTHLY FOR SOUTHERN AFRICA

Aug. 15 Aug. 1963

Volume II, No. 4

Registered at the Post Office as a Newspaper

IN HIERDIE UITGAWE/IN THIS ISSUE

★ WHY NOT ALL CHRISTIANS?	1
★ DIE ALGEMENE SINODE VAN DIE UNITED PRESBYTERIAN CHURCH	1
★ DIE RASSEVRAAGSTUK	2
★ EDITORIAL REDAKSIONEEL	3
★ OORDENKING	3
★ DIE KERK IN DIE WERELD	3
★ SOLIDARITEIT	5
★ UNIFICATION OF CHURCHES	6
★ BOEKE VIR RESENSIE ONTVANG	7
★ THE CHURCH IN THE BIBLE AND IN AFRICA	8

* Rev. Edwin R. Steel

"Why aren't all the best chaps Christians?"

Some years ago a small book was published bearing the above title. The words have haunted me, almost, throughout my ministry. It was written by Studdert Kennedy, the popular padre of the first world war who was known to thousands of soldiers as Woodbine Willie. To-day he would no doubt have been called Sammy Stuyvesant! He partly earned his nickname not only by being an inveterate cigarette smoker himself but by, as a point of contact, offering his Woodbines to any soldier he met of whatever rank. Kennedy was a virile man's man. A great, though perhaps unorthodox, Christian with a passionate burning faith. And it worried and hurt him tremendously that amongst all the fine, splendid, unselfish men with whom he worked, some of whom he saw bravely die, so many had not been won for the Christ and His Church.

Why aren't all the best chaps Christians? he asked. The question has nagged at many a minister since. It ought to worry us all, also tremendously, to-day.

Ghandi's challenge to Christianity

We cannot, of course, kid ourselves the problem is not there; that there are not fine people out-side the Church un-won for Christ. Nor can we pretend that the Church has a monopoly on religion and goodness. Rather must we admit quite frankly that we have here both a judgement and a challenge. Dr Leonard Griffith of the London City Temple makes this very point in one of his fine published sermons. He illustrates from the life of Mahatma Gandhi, a spiritual giant few Christians have equalled in stature.

As we all know, when a young man Gandhi lived here in South Africa. Perhaps we didn't know he almost became a Christian. He spent each Sunday with a Christian family and attended Church with them regularly. But Gandhi found the sermons dull and uninspiring, and he couldn't for the life of him see how and where this Christianity was making any difference in the lives of those who professed it. They seemed just as worldly, self-centred and smugly respectable as any others. And so Gandhi who was later to become the leader of three-hundred-and-fifty million people was lost to the Christ and His cause. What a judgement upon that congregation!

Our lives and actions and standards are continually being judged by those outside the Church. Not simply by criticism, though they are not always sparing of that, as any minister who occasionally discards his dogcollar knows as well as his congregation. They judge us "because very often they have all that we possess and more besides". Just by being there. And thus we have to ask ourselves again and again our Lord's own question, "What do ye more than others?" In what way are you who belong to Christ different, have more peace and poise and power for daily living, have a solution to

life's problems, and are better able to handle life's jagged edges?

The Church people and the Samaritan

The stabbing point of Christ's parable of the Good Samaritan is that

those who passed by on the other side were the Priest and the Levite. They had been to Church and might almost as well have stayed at home. They had not grasped what it meant. It was the Samaritan, who didn't attend their Temple Services, who really understood what worship means — right living and right relationships.

And didn't Jesus teach that God is not confined to the area of the Temple, or of religion, but is to be found on the road to Emmaus, and tells us what to do on our business journeys from Jerusalem to Jericho?

So many who are not Christians yet by their lives show forth the Christ-like spirit and qualities — courage, and devotion to duty, and honesty, and self-less service and high ideals. Have you not met them in the Service Clubs, in social welfare organisations, in almost every walk of life? I wish they were giving allegiance to the Church and organised Christianity I wish to God they were. And the challenge of it all is that we must re-examine our faith and make sure that what we have got from the Christ and His Church is something which commends itself to others, something worth having, and without which life could never be the same; something that is worth sharing with others. Many of these "best chaps" could revolutionize the Church if only they were won for the Christ and His cause. Why aren't they Christians?

It cannot be that they have really

seen Jesus Christ as He is, really heard His message and then turned Him down, can it? We know almost instinctively that is not the full answer. The Christ and His truth was made for all men, and was meant for all men. Not one man, just because he is man and not God, does not need God.

More likely these people have got their ideas of Jesus Christ, if they have any at all, mixed up with parsons and all the imperfections of the Church, and have done what sometimes we all do, mistaken Churchianity for Christianity.

How one longs to say to them: "For goodness sake, don't look at me, look at Him. Don't look at my poor, miserable life, look at His. Don't look at His Church as it is, but at what He intended it to become. Catch a vision of Jesus and what He means and is trying to say to men, and what He would do for this world of ours." For once recognise Jesus, and open their hearts to Him, we can be quite sure He will do the rest.

Admittedly, some of the answer is concerned with human blindness, stupidity, pride, supposed self-sufficiency and careless indifference. It is still nothing to so many who pass by Calvary's Cross that God Himself, the One who created them, should be seeking them in redemptive love. But it is the "best chaps" we are thinking about, those whose lives obviously are motivated by high ideals, lived for the highest they know, and which, though

Die „United Presbyterian Church” se Algemene Sinode in Des Moines

Die 175ste Algemene vergadering van die Verenigde Presbyteriaanse Kerk in die V.S.A. het in Mei vanjaar in Des Moines vergader. Die Verenigde Presbyteriaanse Kerk in die V.S.A. het 3½ miljoen belydende lidmate met 12,430 predikante wat 9,202 gemeentes bedien. Daar is tans 2,233 teologiese studente besig om hulle voor te berei vir die bediening. Die kerk bestaan uit 196 ringe, ingedeel in 33 streeksinodes. Die getal afgevaardigdes na die Algemene Sinode was 298.

Hulle jaarlikse bydraes beloop 200 miljoen Rand, waarvan elke lidmaat gemiddeld R10 per jaar bydra.

Hierdie sitting was gekenmerk deur 'n groot erns om die rassestryd in die V.S.A. te bedien met 'n Skriftuurlike antwoord.

Selfs voordat Rev. Silas Kessler gekies is as die nuwe moderator, het die sinode eenparig besluit om die nogerleier, Dr. Martin Luther King, uit te nooi om die hoofspreek te wees by die Sinode. King kon die uitnodiging nie aanvaar nie. Die Sinode het 'n kommissie benoem om rassediskriminasie te beveg, en 'n bedrag van bykans 'n halfmiljoen Rand tot hulle beskikking gestel, om die aanbevelings ten uitvoer te bring. Die aftredende moderator, dr. Scott, het dan ook in sy uitreerede gespreek oor die kerk se taak in rasseverhoudinge. Hy het aangedring op die desegregasie van kerk en woonbuurt, en veral die Noordelike State gevra om 'n voorbeeld te stel vir die Suidelike State.

Die rapport van historiese belang wat deur die Sinode aanvaar is, was 'n rapport oor Kerk en Staat. Vir twee volle dae is hierdie rapport gedebateer in die volle sitting. Daar was 'n deurtastende studie van die onderwerp gemaak lank voor die sinodesitting, en 1,100 studiegroepe uit 131 ringe het hulleself deeglik ingestudeer oor die verhouding tussen kerk en staat. Twaalf aanbevelings uit die rapport is aanvaar, waaronder:

1. Die Sinode besluit dat godsdienslike gebruike, soos gebed en Skriflesing, nie by die publieke skool tuishoort nie.
2. Die Sinode keur die gebruik van publieke eiendom deur 'n kerk af, tensy behoorlik daarvoor vergoed word.
3. Die kerkverband behoort geen faktor te wees by indiensneming in die staatsdiens nie.
4. Die kerk moet hom nie inlaat met die mediese advies wat op goeie we-

tenskaplike gronde berus nie, by oor geboortereëling.

5. Sondagwette: Die kerk alleen dra volle verantwoordelikheid om van sy lidmate 'n vrywillige onderhouding van die dag van die Here te verkry.
6. Die Sinode is in beginsel teen subsidies van die staat vir kerkkolle.
7. Die Sinode is oortuig dat geen menslike wese of sensorraad die wysheid besit om op godsdienslike gronde te besluit wat die algemene publiek mag lees, sien of hoor nie. Hoogstens darf 'n kerk sy eie lidmate waarsku teen wat indruis teen sy eie oortuiging.
8. Die egskeidingswette en aanneming van kinders moet gerig wees op die welsyn van die betrokke gesin.
9. Die Sinode sien 'n gevaar in die vrystelling van belasting aan die staat wat die kerk geniet, en behoort soos alle ander persone of instansies belastingpligtig te wees.

Why aren't all the best chaps Christians

perhaps unconsciously and unacknowledged, show forth in some degree the Christ-like temper. And it is your Christian responsibility and mine in the matter, rather than their own, we are trying to face.

Being without pastoral charge these past few years has been an interesting experience in many ways. Not least in giving me time for reflection, and the opportunity and vantage ground to, as it were, see the Church from the outsider's point of view. How easy it is for us to have forgotten what we are really about as a Church, that our main business is to make Christians. How easy it is for us to have completely lost touch with the man in the street; to have isolated ourselves from the main issues of life in our community, our country, the world. How easy it is for us to be so afraid to launch out in new adventure; critical of those who do not speak our particular Church language; to be so busily engaged in pushing all the machinery and organisation of the modern Church — running a sort of social-cum-spiritual club (and pretty exclusive at that!); that it is little short of a miracle that the dear Christ continues to use us or, indeed, that He can.

Of this I am convinced. The only Church that can count in the community to-day, count for God's Kingdom, is that which is about its real business. Bringing men and women into touch with the Living Christ, and then sending them forth in His Name to win for Him all life — individual, communal and national. But it is still true, even of the Church herself, only by losing life in costly, sacrificial living and giving can real life be found.

Some of your responsibility and mine in all this may lie in the following. There were two men who lived in the same suburb and for twenty-odd years travelled together by train to and from the city. One of them fell ill, seriously ill. And one day his worried and anxious wife said to him "John, you know how desperately ill you are — true, we've never been Church-goers but don't you think I

ought to have a minister in to pray for you?" "My dear", the husband replied, "Fred Jackson, as you know, is a professing Christian and a great Church-goer. In fact, I think he's an official of some kind. And for years he and I have travelled together every working day. We must have talked together about almost every subject under the sun, but you know never once in all those years has Fred mentioned His Church and religion. It can't make very much difference, it can't be very important, or Fred would have told me so. No, my dear, if I've to go, I'll go as I am."

Why aren't all the best chaps Christians? Perhaps I have hardly answered the question. May be God alone knows. But I do know this: I'll accept its judgement. My Christian discipleship must become so real and vital, I

must be living daily so near to the Master Christ, that others take knowledge of me that I belong to Him because they can see His spirit and power and love in my daily living. And I'll accept the question's challenge, too. The challenge to witness and concern; that my faith may be used to bring faith to others, that I may add my strength to the Captain's fight. Will you? Wrote that same Kennedy...

PASSIONATELY FIERCE the voice of God is pleading,
Pleading with men to arm them for the fight;
See how those hands, majestically bleeding,
Call us to rout the armies of the night.
Bread of Thy body give me for my fighting,
Give me to drink Thy sacred blood for wine;
Where there are wrongs that need me for the righting,
Where there is warfare, splendid and divine.

Church in the World

UNITED PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U.S.A. FORM INTERRACIAL COUNCIL. Pro Ecclesia

Forty-five United Presbyterian laymen and ministers scattered across the nation joined last month to form the Presbyterian Interracial Council, and issued an invitation for additional members.

An initial act of the new group, formed to promote better racial understanding both in churches and communities, will be a breakfast meeting this week at the General Assembly in Des Moines. Speakers will include Dr. Marshal L. Scott, retiring Moderator, and Dr. James H. Robinson, a Presbyterian minister from New York and founder of "Operation Crossroads Africa."

The Council, while not officially related to the denomination or its boards or agencies, will endeavor to implement the United Presbyterian pronouncements on racial matters.

A recent letter designed to solicit potential Council memberships declares: "Some of the more apparent areas for Presbyterian Interracial

Council's attention might include: (1) integration of local churches, synods, and various institutions related to the Church and receiving its support; (2) opportunities for non-Caucasian clergy, other professionals, and nonprofessional personnel for employment anywhere in the Church; (3) general reluctance to evangelize Negroes with equal vigor, including new church development; (4) mobilization of concerned churchmen within given regions to attack segregation in housing, schools, employment, and other areas of civic life.

"We know that there are other groups in the Church concerned about a wider range of issues dealing with social justice and church strategy. However, the Presbyterian Interracial Council will always focus entirely on the one matter of race, capitalizing on the public professions of all for integration..."

Presbyterian Life, May 15, 1963.

Die „United Presbyterian Church“ se algemene Sinode

10. Teologiese studente behoort nie geregtig te wees op vrystelling van militêre dienspligtigheid nie, en dit is 'n ongesonde praktyk dat die staat militêre kapelane besoldig.

Groot sendingbydrae

Die Sinode het 'n bedrag van 35 miljoen Rand goedgekeur vir die sending. Die bydrae van die vroue se sending verenigings was 4 miljoen Rand. Evangelisasie en sending was nou op mekaar betrek, soos blyk uit die besluit. „No local congregation can witness to Christ adequately in separation from other Christian congregations in the neighbourhood or community. The mission of the Church is to all people in the community...“

Rooms-Katolisisme

Ook hierdie saak het die Sinode ook insiggewende uitspraak gedoen.

Daar is met groot dankbaarheid kennis geneem daarvan dat sedert Rome waarnemers gestuur het na die Wêreldraad sitting in Delhi, daar veel meer gesprek en wadersydse agting tussen Rome en Reformasie gekom het. Die sinode dring dan aan by sy ampdraers om 'n deeglike studie van Rome te maak, en nie 'n selfgemaakte karikatuur van Rome te maak nie.

Ook met betrekking tot die Katoelike, besluit die Sinode:

„Above all, we should pray that God will clearly lead all who profess Jesus Christ as Lord and Saviour to do his will to minister in harmony to all men; to love sincerely one another; to recognize and make visible to the world their unity in him in such ways and at such times as he shall reveal.“

Die sinode het selfs 'n aanbeveling aanvaar waarin God gedank word vir die lewe en getuienisse van die groot kumeniese pous, Johannes XXIII, en vir die nuwe benadering tussen alle Christene wat grotendeels onder sy invloed plaasgevind het. Tydens sy siekte, voor die afsterwe van pous Johannes, het die Sinode alle lidmate van die kerk versoek om te bid vir pous Johannes.

3. RASSETEENSTELLINGE OP MAATSKAPLIKE GEBIED.

Konflikte ontstaan in die ontmoeting van groepe wat aan verskillende rasse behoort. Hierdie verskynsel het ons die afgelope jare baie verontrus. Die maatskaplike lewe is vol groepskonflikte ook afgesien van die konflikte tussen rasse. Groepe — ook kerklike — kan op onsimpatieke en dikwels selfs vyandige wyse teenoor mekaar staan. Gevoed deur sekere — dikwels vermeende — onaanname ervarings, ontwikkel daar in elke samelewing groepsaantellings. Veral die ekonomiese stryd veroorsaak hierdie teenstellings.

Hierdie verskynsel is algemeen. Daar is geen volkverband ter wêreld waarin dit nie op te merk is nie. Dit lei in baie gevalle tot hardnekkige groepsvooroordele.

Hierdie groepsvooroordele is ook vir ons geestelike lewe gevaarlik. Wat ons in die totalitêre staat veroordeel, is hier in kiem aanwesig: die aantasting daarvan dat 'n persoon homself kan wees. Ook die mens wat hom wil distansieer van die groepsaantelling word meer of min geforseer — as hy nie gedwing wil word om uit te tree nie — om die groepsvooroordeel te aanvaar. Die beeld wat 'n mens van die ander groep het, word gelyk aan die van die (eie - [vertaler]) groepsgeenote. Die waar-

neming van die verskynsels wat afwyk van die gevormde beeld, word verdring. Waardevolle en eerlike waarneming word onderdruk.

Hierdie vooroordele wat oral optree, word in die groepsverhoudings van rasse ontstelkend gevaarlik.

Liggaamlike verskille wat maklik waarneembaar is, met name die velkleur, word gebruik as kerne waaromheen 'n aantal oordele kristalliseer.

Waar daar onder mense altyd gevoelens van wrewel, afguns, agterdog en veglus lewe, word die andersheid, en in ons tyd veral die andersheid van die (ander — [vertaler]) ras, aangegryp as motief vir aggressiewe uitbarstings. Die aard en krag van die uitbarstings word bepaal deur die sosiale situasie waarin 'n mens verkeer. Daar is lande waar die sosiale situasie sodanig is dat hierdie uitbarstings, en ook die ontstemminge wat daaraan voorafgaan, weinig of geen kans kry nie; daar is egter ook gebiede waar die so-

siale situasie van só 'n aard is, dat dit wel die geval is. Daarom is dit die roeping van die verantwoordelike instansies om daarvoor sorg te dra, dat die sosiale situasies in hierdie opsig geen gevare oplewer nie.

Die vooroordele van rasse lei in die reël tot diskriminasie. Wat is diskriminasie? Volgens Van Dale is diskriminasie „verwerpende onderskeiding“. Die beginsel „sonder onderskeid van die persoon“, word deur diskriminasie angetas. 'n Mens word nie beoordeel op sy kwaliteite nie, maar op uiterlike kenmerke wat hom laat behoort tot 'n bepaalde groep wat op 'n bepaalde wyse behandel moet word. Wie diskrimineer kan self vry van vooroordeel wees. Hy hou egter daarmee rekening dat anders nie daarvan vry is nie. Hy weet dat die posisie van die mens, wat die slagoffer is van vooroordele, sodanig is dat van hom — vir die besef van ander — devaluerende invloede uitgaan. Wie diskrimineer hou

hiermee rekening in sy saaklike verhoudings. In Parys en Londen moet die Afrikaner of Asiatas soms hoër losiesgeld betaal as die blanke. Dit wet meer betaal word, word „kleur-belasting“ genoem. Die eiensar van 'n losieshuis laat dit betaal omdat sy losieshuis, as gevolg van die vooroordele van sy landgenote aansien verloor wat weer 'n verswakking van sy ekonomiese posisie meebring as hy mense van 'n ander ras hulaves. Soortgelyke tendense kom na vore in 'n straat en stadswyk met die verhuur en verkoop van huise. Oral waar rassevooroordele bestaan, tree diskriminasie, die gelykheidsreël, die behandelings van mense, na vore. Diskriminasie maak hom oral tuis, ook in Christelike kerke waar daar tog geen ruimte vir „verwerpende onderskeiding“ gegee behoort te word nie. Die rassediskriminasie word die pynlikste wanneer dit deur die staat gesanksioneer en tot reg geproklameer word. Die staatsmag gaan kanaliseer dan dit,

wat in die vooroordele van groepe, nog enigermate teenstrydig en koersloos tot uiting kom.

Hierdie „apartheidspolitiek“ lei onverhiddelik tot die algehele vervreemding van die rasse-groepe van mekaar.

Die „mindere“ groepe gaan hulleself beskerm deur hulle in 'n houding van verharding terug te trek, terwyl die „meerder“ groep hom oorgee aan onware en onwerklike gedagtespinsels ter wille van selfregverdiging. Sosiale mites dreig om daarby te ontstaan.

Samevattend laat die inhoud van hierdie paragraaf ons sien, dat rasse-groepsvooroordele tot diskriminasie en diskriminasie op die lang duur tot apartheid lei.

Wie as lid van 'n groep hom duidelik en openlik verset teen die vooroordele van sy groep, sal vriendskap en buurmanskap verloor — hy kom alleen te staan; wie hom teen diskriminasie verset, trek in ekonomiese opsig aan die kortste end. Wie as staatsburger hom teen „apartheid“ in die betrokke gebied verset, loop die gevaar om deur sy eie mense uitgestoot te word.

Die erns van dit alles dring hom aan ons op. Ons word geroep om enerzijds die situasie te begryp van hulle wat woon in streke wat deur rassevooroordeel besmet is, andersyds om die klem van rassevooroordeel in eie kring dood te maak. Vervolg bladsy 4

DIE RASSEVRAAGSTUK

Herderlike skrywe van die Generale Sinode van die Nederlandse Hervormde Kerk — November 1962.

DEEL 2.

PRO VERITATE

EDITORIAL

CHRISTIAN WITNESS IN AFRICAN STATES

With the majority of states in Africa now fully dependant or reaching that status within the near future, Christians in these countries have been placed before a totally new situation which holds a decided challenge to their Christian faith and witness. The governing political leaders of some of these countries are sympathetic towards Christianity and have indicated this through word or deed. In other states, however, the position is such that Christians face strong opposition or even possible persecution as a result of government attitudes or actions towards those of the Christian faith. Thus these Christians are discovering that their faith involuntarily draws them into the political life of their country and that they are now called upon to decide whether they are going to participate first of all as Christians or as supporters of a specific party political group. In some instances reports have reached us where African Christians have already taken a clear stand where government policy or action has violated their Christian convictions. Do Christians outside these countries always realize and appreciate what moral courage is required to give this witness to one's own flesh and blood?

The large body of younger churches in Africa will find, however, that this totally new situation calls for a new approach in their prophetic responsibility, whether the rulers of their country are sympathetic or not. In this respect the churches and Christians in other states (like South Africa) have an added responsibility of strengthening their fellow-brethren by their own Christian example and insight. How much more effective will Christianity in this great continent of Africa be if Christians in those countries where our faith has been confessed for two or more generations, could give a fearless witness of their loyalty to Jesus Christ under all circumstances and to all the powers-that-be!

Inleidingsartikel

GESAMENTLIKE EVANGELISASIE-AKSIE

In verskeie kerklike organe het daar die afgelope tyd berigte verskyn oor die geseënde uitwerking van evangelisasie-veldtogte wat deur eerw. Eric Hutchings en sy span medewerkers georganiseer en aangebied is in noue samewerking met alle erkende Protestantse kerke in verskeie sentra van die Republiek. Afgesien van die geestelike vrug wat uit sulke veldtogte voortspruit vir almal wat onder die prediking van die Woord tot nuwe lig gekom het, het die veldtog ook die uitwerking om Christen leiers van verskillende kerke saam te bind op 'n wyse en op 'n vlak waarop groot dinge tot stand kan kom, terwyl dit terselfdertyd by die Christene van die verskillende kerke sowel as die buitekerklikes 'n nuwe besef tuisbring van die moontlikheid dat die kerk van Jesus Christus wat in wese een is as een kan optree en getuig. In enige sodanige gesamentlike Christelike aksie tree die Gees van die Here altyd op 'n besondere wyse in om ou vooroordele af te breek, nuwe bande van geloofseenheid en -gemeenskap te bind en Christene weereens te oortuig dat dit wat ons verbind baie meer is as dit wat ons verdeel.

Mag hierdie en ander sodanige geestelike aksies daartoe bydra om 'n deurbraak te bewerkstellig in die tragiese afgeslotenheid en geskeidenheid waarin die kerk van Christus in Suid-Afrika lewe en werk. Soos nooit vantevore behoort Christene vanuit alle kringe vir sulke onderneminge te bid.

Inleidingsartikel

DR. P. G. GEERTSEMA

Van ons medelid op die redaksie, dr. P. G. Geertsema van Kaapstad, het ons berig ontvang dat hy 'n beroep na die Hervormde Kerk se gemeente in Perth, Australië, aangeneem het en eersdaags daarheen vertrek, en dat hy gevolglik nie langer as lid van die redaksie kan dien nie. Sy vertrek is 'n groot verlies vir die ekumeniese strewe in ons Afrikaanse kerke maar ons aanvaar die beslissing as deel van die groot plan van God om sy bevrydingsboodskap te laat hoor in alle lande onder alle mense.

Namens ons redaksie spreek ons hiermee ons opregte dank en waardering uit teenoor hierdie dienskneg van die Here vir sy aktiewe aandeel in die opbou van die blad en vertrou dat ook vanuit Australië hy ons van tyd tot tyd berigte sal stuur oor die stand van die Christendom daar.

OORDENKING

„Bly in My en Ek in julle” Job. 15 : 4.

Jesus gebruik in hierdie paar verse gedagtes en beelde wat deel is van die godsdienstige erfenis van die Joodse volk. In die Ou Testament word Israel voorgestel as die wingerd of die wynstok van God: „want die wingerd van die Here van die leerskare is die huis van Israel.” (Jes. 5 : 7) „Nogtans het ek jou geplant as 'n edele wingerdstok,” kom die boodskap van God deur Jeremia. (Jer. 2 : 21) Die Psalmis sing gedagtig aan die verlossing van die volk van God: „U wingerdstok het u uitgetrek uit Egipte” (Ps. 80 : 9) Anderdaad het die wynstok simbool geword van die volk van Israel.

Ons vind nou dat Jesus Homself die ware wynstok noem. Hoekom het Christus dit gedoen? Die simbool van die wingerdstok word nou in die Ou Testament apart van die gedagte van agteruitgang gebruik nie. Jesaja beklemtoon dat die wingerd wilde duiwe voortbring het.

Jeremia klaag dat die volk verander het in wilde lote van 'n vreemde wingerdstok. Dit was asof Jesus gesê het: „Dat om tot die volk van Israel te behoort, nie noodwendig beteken dat hulle 'n loot is in die ware wynstok van God nie. Dit is Christus wat die ware wynstok is. Wat onontbeerlik is, is 'n intieme, lewende geloofsgemeenskap met Hom omdat Hy die wingerdstok van God is en ons as die lote met Hom verenig moet wees — „Bly in My en Ek in julle.” So ooploop 'n nuwe Israel en die lede van hierdie nuwe Israel ontvang nou geestelike krag van Hom wat

Homself in die vlees openbaar het, ons eerste lief gehad het en Sy Seun gegee het tot versoening van ons sondes

Deur ons sielsoorgawe en verbuteenis aan God in Jesus Christus, deur die werking van die Heilige Gees, groei die loot vas in die stam. Dan alleen kan ons in Hom bly en Christus volg in nederige gehoorsaamheid en onself verloën. Nou kan ons ons verlustig in die „Ek in julle.” God in Christus is in ons, ons lewe is opgeneem in Syne. Sy lewe word in ons lewe ontvang. Ons lewe is met Christus verborge in God, en die woorde „Bly in My en Ek in julle” sê aan ons om hierdie Goddelike verborgenheid te glo en te sien op God in Christus, wat ons liefhet en bebou en in ons werk.

Laat ons in Hom rus en gedurig ons hart en hoop op Hom alleen vestig. Laat ons ba alles onthou dat Christus die wynstok is deur God geplant, en ons die lote, deur God ingeënt. Laat ons stil wees voor God sodat die Heilige Gees die mistieke hart kan leer wat dit beteken om te bly in Christus en Hy in ons.

„Geen wasdom bring my eie strewe,
niks kan ek sonder U, o Heer,
in 'n gemeenskap kiem die lewe
en leuensvolheid meer en meer,
deurdring my met 'n Gees voortaan
die loot wat U ontval, vergaan!

C. du P. le R.

BOOK REVIEW

Law and Justice, a Christian exposition by A. J. Kerr, B.A., LL.M., Senior Lecturer in Law in Rhodes University, Advocate of the Supreme Court of South Africa, Grocott & Sherry, Grahamstown, 1963, XIII and 115 p.

This book is concerned with the relation of law and justice; it aims at being a Christian exposition of this relationship. The law which the author specifically examines is that prevailing in South Africa at the present day with special reference to recent statute law. And the quality of justice serving as testing stone to this law, is derived from a number of texts in the Bible. The author has applied a most serious mind to his subject.

Law is born on earth. Its rules are man-made. And when dealing with law in theory and in practice one must expect to meet the imperfections of law's descent. Men in society call law into being, it does not arise of its own motion. Law is called into being with a purpose, to create and maintain order in a human society. Hence every properly constituted society has its own set of rules of law to meet its own needs. These rules of conduct are addressed to the members of that society. In case of non-observance, these rules can be

enforced with the aid of the strong arm of the state, the organization into which society organises itself. One of these rules is "thou shalt not kill", a well known rule which enjoys considerable support from most of us, may be because of self-interest. The author observes that exactly the same rule is found in the Decalogue, the law Moses brought down from the Mountain to God's chosen people. It should have been helpful to the reader if the author had dwelt on the question why it is that man-made law in and outside South Africa throughout the centuries has been repeating a rule which the Decalogue revealed so clearly at the beginning of the career of the people to whom God spoke in such a remarkable manner.

Law operates in its own sphere and its rules derive their characteristics from the exigencies of this sphere. Its rules have to meet the demands of justice as well as those of certainty. This requirement of certainty a rule of law has to satisfy, does not receive the credit it deserves in the author's treatment; the ethical characteristic is over-emphasized. The follower of Christ is not of this world, yet he is in this world and therefore has to take account of the demands

the state of this world makes on law.

The author seems to hold that the quality of commutative justice of South African law does not or not seriously fall short of the standard he has set up on the basis of the passages he quotes from the Bible. It is the quality of its distributive justice which in a number of cases, mostly recent statutes, he declares unsatisfactory, although it is not so evident on which of the texts quoted this opinion is based. Assuming the author's proposition to be correct, one would have wished him to have argued the case of the unsatisfactory quality of the justice of these statutes more fully. And one would have done so in relation to the purpose of law i.w. to create and maintain order in a society of human of different convictions and with various interests.

In one reader's mind this book has left no doubt about the author's sincerity. His earnest desire to throw light on a persistent question regarding law wherever it is functioning, in the context of the present South African situation, is most evident.

There is no reference in the commentary to Psalm 85 : 11 and Isaiah 32 : 17.

DIE RASSEVRAAGSTUK

1. WAT SÊ DIE BYBEL?

Sê die Bybel iets oor die rasse en die verskil tussen die rasse? Ons sal moet begin deur te sê dat die Bybel van rasse en rasseverskille nie weet nie, dat die Bybel in elk geval nooit oor rasse spreek op die wyse wat ons dit doen nie. Die Bybel ken alleen die verskil tussen Israel en die volke.

Gam en die gekleurdes

Vroeër het mense gemeen om uit die verhaal van Noag en sy seuns (Gen. 9 : 24-27) bepaalde verbodings tussen die rasse te moet aflei. Gam sou dan die stamvader van die gegerras wees en Gam is tot diensbaarheid veroordeel. Selfs die slawehandel is "teologies gefundeerd." Hierdie eksegeese is onhoudbaar. In die eerste plek kan ons die gegewens in Gen. 10 oor die afstammeling van Sem, Gam en Jafet, onmoontlik kombineer met die moderne antropologiese indeling van die rasse. Die volke van "Afrika ten suide van die Sahara" word in Gen. 10 selfs nie genoem nie. Hoogstens sou mens die sogenaamde Hamitiese volke in Oos-Afrika met "Kus" — één van die seuns van Gam — in verband kan bring. Van Gam stam, volgens Gen. 10, ook allerlei volke af wat nie tot die gegerras behoort nie. In die tweede plek word Gam nie deur Noag vervloek nie, maar een van Gam se seuns, Kanaän, die stamvader van die Kanaäniete.

Die kanaänitiese godadiens het gepaard gegaan met allerlei onsedelike praktyke. In die Ou Testament word Israël ten strengste verbied om daaraan mee te doen. Israel mag hom nie deur Kanaän laat beïnvloed nie, maar moet die Kanaäniete onderwerp. In die derde plek is die vloek in die Bybel nooit die laaste woord nie. Die boodskap van heil en verlossing rig hom tot alle mense en volke. Jesus het 'n kanseuse vrou geprys en gehelp in haar nood oor haar geloof. (Matth. 15 : 28)

Die verskil tussen Israel en die volke is geen rasestelling nie, maar word uitdruklik bepaal deur die geloof, in hierdie geval die geloof in die God van Israel. Wil 'n mens oor die nasionalisme van Israel praat, dan is dit dringend noodsaaklik om van die begin af daarmee rekening te hou, dat hierdie nasionalisme niks te maak het met wat ons nasionalisme noem nie 'n Mens mag van Israel se verkiesing geen verkorenheid maak nie.

In die geskiedenis van Israel, soos ons dit uit die Ou Testament ken, blyk duidelik hoe gevaarlik dit is. Dit maak die deur oop vir ander volke om hulle op die heil besondere van hulle eie posisie te beroep. God het in sy rytmag Israel verkies. In homself was hierdie volk niks beter as ander volke nie. Israel verkry sy besondere posisie deur die genadige ingrype van God in sy geskiedenis; en dit nie souseer ter wille van Israel self nie, as wel tot die heil van alle volke van die aarde. Die verkiesing van Israel dra 'n universele karakter: dit gaan om die openbaring van die heerlijkheid van God op die hele aarde.

Die toring van Babel

In hierdie verband verdien Gen. 10 en 11 waarin vir die eerste keer oor volke gepraat word, en Gen. 12 waarin die roeping van Abraham beskryf word, ons aandag. In Gen. 10 vind ons die sogenaamde lys van volke. Die laaste vers lui: "Dit is die geslagte van die seuns van Noag volgens hulle afstamming, in hulle nasies..." (Ned. Vert. "volkere" — vertaler). Die hele aarde het toe, volgens die getuigenis van die Bybel, egter nog "dieselfde taal gehad en een en dieselfde woorde." (Gen. 11 : 1). In Gen. 11 volg dan die verhaal van die bou van die toring van Babel en die spraakverwarring.

Die verdeeldheid van die menslike word in hierdie verhaal in 'n baie sterk mate as 'n straf gesien, of as 'n mens wil: as 'n getuigenis teen menslike hoogmoed en selfvergoddelyking. Dit is teen hierdie sonde van die mense, wat 'n eenheid buite God om wil forswear.

dat God optree deur hulle te verstom en hulle taal te verwar. Dat die mensheid in volke met verskillende tale uiteenval, word in die bybelse verhaal eerder as 'n vloek waardeur, as 'n seën.

Volke en rasse het seker nie ontstaan buite die leiding van God om nie. Miskien het Paulus in hierdie rigting gedink toe hy aan sy uitspraak, dat God uit een "bloed" die hele menslike geslag gemaak het, toegevoeg het: "om oor die hele aarde te woon, terwyl Hy vooraf bepaalde tye en die grense van hulle woonplek vasgestel het" (Hand. 17 : 26), al kan 'n mens selfs dit nie met sekerheid sê nie. Van volke en rasse praat Paulus in elk geval nie met name nie. Tog het God alles daarmee te maak, omdat Hy die God van die geskiedenis is. Die geskiedenis van volke en rasse, meer in die algemeen de wêreldgeskiedenis, staan nie buite Gods leiding nie. Ons glo nie in die toeval nie, ook nie in die noodlot nie, maar in God wat die wêreld regeer. Die geloof in God wat die wêreld regeer, beteken intussen nie dat alles wat in die wêreld gebeur, in ooreenstemming is met die wil van God nie. Dan sou ons, ons moet neerê by dit wat daar in die wêreld plaasvind.

Die sonde en die duivel speel immers eweneens 'n rol. Daarom kan die gebeure as sodanig, nie as maatstaf dien nie. Die regering van God beteken dat Hy dit, wat die mense ten kwade bedink, ten goede dink (Gen. 50 : 20) en alle dinge vir diegene wat Hom lief het, ten goede laat meewerk (Rom. 8 : 28), nooit beteken dit dat ons die feitlike gebeure sondermeer moet aanvaar as die God gewilde nie. In die geskiedenis bly God die Verborgene: "God gaan sy ongekende gang vol donkere majesteit." Prof. Dr. J. H. Bavink sê: "n Mens kan en mag die geskiedenis nie beskou as 'n bybeltjie naas die Bybel nie." Die geskiedenis gee ons geen maatstawwe vir ons handelwysse nie. Ons kan uit die geskiedenis nie aflei dat volke en rasse tot aan die einde van die wêreldgeskiedenis bly en moet bestaan nie. Volke kom op en gaan onder, rasse vermeng hulle. Die geskiedenis is nie alleen verlede nie, maar ook hede en toekoms.

Wanneer in Gen. 11 geskryf staan dat God die taal van mense verwar het en die mense oor die aarde verstom het, beteken dit dan ook stellig nie dat ons ons by hierdie verstomming moet neerê nie, maar dat ons in hierdie verwarring en verstomming ons weg moet soek, in vertroue op die belofte van God en in gehoorsaamheid aan sy geboorte. Nérens lees ons in die Bybel van 'n gebod van God nie: Jy moet jou ras suiwer hou! Wanneer Paulus sê dat God die grense van hulle woonplek bepaal het — gestel dat hy hier inderdaad van volke praat — dan sê hy dit nie om te konkludeer, dat hulle aan die grense niks mag verander en dat elke volk hom moet handhaaf nie. Hy sê dat God die grense van hulle woonplek bepaal het: "sodat hulle die Here kon soek, of hulle Hom miskien kon aanraak en vind." (Hand. 17 : 26-27)

Ewemin mag ons uit die woord van Johannes, dat die eer en die heerlijkheid van die volke (Afr. Vort: "Nasies" — vertaler) in die nuwe Jerusalem ingebring sal word (Openb. 21 : 26) aflei dat elke volk en elke ras ten alle koste, van Godswed, homself moet handhaaf. Die Bybel ken die verskeidenheid van mense en volke. Verskeidenheid sal daar seker bly. Dit is 'n seën, maar tegelykertyd 'n vloek.

Die lewe word daardeur verryk, maar tegelykertyd ook verarm. Die verskeidenheid is gegee; dit is daar. Maar dit kan en mag nooit maatstaf vir ons handele word nie. Die enigste wat vasstaan, is dat God uit een die hele menslike geslag gemaak het, dat Hy die mens geskape het en sy beeld en dat elke mens dus, watter geslag hy ook het en watter taal hy ook praat, 'n beeldraai van God is, geskape om deur God geken te word en God te ken.

Daar is 'n eenheid van die menslike geslag en hierdie eenheid is van oneindig groter betekenis as die verskeidenheid. Ons is, bybels gesien,

mense en in die tweede plek blankes en Nederlanders. Dit gaan vir God om die mense. Dit is dan ook die diepste sin van Israel se verkiesing. Dit beteken geensins die verwerping van die ander volke nie, in teendeel, dit het juis die heil van die heidense volke tot doel.

Roeping van Abraham as antwoord

Dit is geen toeval nie dat in die Skrif die verhaal van die roeping van Abraham (Gen. 12), onmiddellik volg op die geskiedenis van die bou van die toring van Babel en die spraakverwarring (Gen. 11). Na die groot ineenstorting van Gen. 11 maak God in Gen. 12 'n nuwe begin deur Abraham te roep, waarby Hy die heil van alle geslagte van die aarde voort oë het: "... in jou sal al die geslagte van die aarde gesien word." (Gen. 12 : 3) In die roeping van Abraham en die verkiesing van Israel, gaan dit vir God om die heil van die wêreld: Israel is die handvat waarvoor God 'n verlore en verstrooide mensheid wil vraai.

Teen hierdie agtergrond moet die "nasionaalisme" van Israel gesien word. Israel mag hom met die ander volke nie vermeng nie, nie om sy ras suiwer te hou of sy nasionaliteit nie te verloor nie, maar vanweë die geheim van Israel: die geloof in die God van Israel. Die heidendom was 'n voortdurende versoeking; daar het 'n sterk suikrag van die heidense volke op Israel uitgegaan. Vandaar die afsondering van Israel, 'n isolement wat nie gevond is op die gegewens van ras en nasionaliteit nie, maar uitsluitend te maak het met die uitsonderlike plek van Israel in die heilsgeskiedenis ooreenkomstig die heilplan van God tot redding en verlossing van 'n verlore wêreld.

Hierdie gedagte keer in die Ou Testament altyd weer terug. Dit beheers die hele Ou Testament. Dit gaan vir God in Israel en in Christus, die Messias van Israel, om die mense en die wêreld. Jesus Christus het gekom vir die hele wêreld (Joh. 3 : 16, 2 Kor. 5 : 19). In Christus het die liefde van God vir die mense verskyn (Tit. 3 : 4). Hy is 'n Heiland vir alle mense (1 Tim. 4 : 10). As die Messias is Jesus die groot grensoorskryder. Sy Evangelie moet aan alle volke verkondig word, en uit alle volke roep Hy die wat aan Hom behoort. Alle volke moet tot sy dissiplens gemaak word (Matth. 28 : 19). In die "Handclinge van die Apostels," word vir ons duidelik gesê wat dit die eerste christengemeente en selfs 'n man soos die Apostel Petrus gekos het, om hierdie waarheid te aanvaar en te laat geld (Hand. 10 en 11).

2. DIE VRAAGSTUK IN DIE EKUMENE:

Die Kerk dra 'n bowe-nasionaal (Ned. supranasionaal) en bowe-ras (Ned. supraraciaal) karakter.

Christus, die Here van die Kerk, verhef ons bo die teenstelling van volke en rasse. Sy Kerk is wêreldkerk, nie gebonde aan die grense van volk en ras nie. Die Kerk ontken die verskille tussen die rasse nie, maar vir haar as gemeente van Jesus Christus is hierdie verskille, in die letterlike sin van die woord, van ondergeskikte betekenis. In die Kerk geld van hulle wat in Jesus Christus glo, aan watter ras hulle ook mag behoort: "Een liggaam en een Gees, een Here, een geloof, een doop, een God en Vader van almal, wat oor almal en in almal is" (Ef. 4 : 4-6).

Protestantse Kerke en Westerse Kultuur

Om te begryp dat vir baie protestantse kerke volk en ras, in plaas van 'n ondergeskikte, 'n oorheersende betekenis gekry en nog in menige opsig behou het, sal ons moet sandag gaan die feit, dat die protestantse kerke in die meeste gevalle tot nasionale kerke ontwikkel het en baie keer 'n tipies westerse karakter dra. Die lewe van die nasionale kerk word een met die lewe van volk en staat en so word op 'n ooreenkomstige wyse die lewe van alle protestantse kerke tesamen

een met die lewe van die weste. Die westerse uitbreiding en die westerse kolonialisme word deur die kerke vrywel sonder kritiek aanvaar; dit beteken immers ook die uitbreiding van die invloedsteer van die "christelike kultuur" van die weste!

In die 19de eeu kry die westerse kultuur, deur die ontwikkeling van natuurwetenskap en tegniek, 'n groot voorsprong op die ander kulture. Dit lei tot die befaamde meerderwaardigheidsgevoel van die westerse wêreld: die blankes van die weste beskou hulle as verhef bo die nie-blankes van Asië en Afrika. Die ontmoeting van Europese en Amerikaanse met Asiatiese en Afrikaner, word daardeur in die eerste plek 'n ontmoeting van blankes en nie-blankes, van oorheersers en oorheersdes, van "beskaafdes" en "on- of half-beskaafdes," en eers in die tweede plek, en baie keer glad nie, 'n ontmoeting van mense en mense. Hierdie noue verbinding tussen kerk en volk, kerk en westerse kultuur word bevorder deur dat die boodskap van die Koninkryk van God en van die een universele Kerk van Jesus Christus, in die protestantse kerke op die agtergrond raak.

Die Koninkryk van God word 'n werklikheid wat uitsluitend op homself staan. Dit was 'n saak van die ewigheid wat eers anderkant die tyd begin het. Dit het vir die protestantse kerke noodlottig geword dat dit by hulle aan 'n ekumeniese karakter ontbreek, en geen bowe-nasionaal en bowe-ras orgaan gehad het soos die teenwoordige "Wêreldraad van Kerke" nie. Die verwagting van die Koninkryk van God word 'n pro memorie item op die begroting, terwyl die wêreldse realiteite (volk, ras, politiek en ekonomiese struktuur) in die praktyk van die lewe dikwels 'n beslissende en normatiewe betekenis kry. Volk en ras lê meer gewig in die skaal, as die vreugde en die worsteling om die Koninkryk van God en die opdrag van die een Christelike Kerk. Die eenheid van die Kerk word as 'n werklikheid, wat beleef word, verakuij buite die ruimte en na die tyd van hierdie wêreld, d.w.s.: verakuij na die hemel en die nuwe aarde. In wese was die geloof in Jesus Christus, as die Here van die wêreld, onwerkzaam.

Die sending as deurbraak

In die protestantse kerke van die laaste twee en 'n half eeu was daar 'n groot beweging gewees, wat deur hierdie verbanding van kerk, volk, ras en westerse kultuur gebreek het: die sending. Hierdie beweging is gebore uit 'n brandende verwagting van die Koninkryk van God wat alle volke en rasse wil omvat, en uit 'n brandende liefde tot die mense, ongeag hulle ras of nasionaliteit, ter wille van Christus. Die sending het uitgegaan na alle lande van die aarde om oral mense te soek, omdat dit gewest het dat Christus mense soek.

In die sending leef dan ook die visie van die een universele kerk van Christus, "vergader uit alle streke, in die hele wêreld één." Uit die sending-beweging is die ekumeniese beweging gebore. Maar ook die sendingbeweging kon hom nie onttrek aan die meerderwaardigheidsgevoel van die "christelike weste" in die 19de eeu nie, soos blyk uit die langdurige "voogdyskap" oor die nie-westerse christengemeentes. Die ontmoeting van die mens van 'n ander ras en in 'n ander kultuur, wat die sending kragtens sy diepste oorsprong en opregte bedoeling gesoek het, is baie bemoeilik deur die verbinding van kerk en westerse kultuur in die moederland en die westerse meerderwaardigheidsgevoel wat daarmee gepaard gegaan het, wat die sendinglinge wou aflê, maar waaraan hulle hulle tog nie kon onttrek nie. Niefemin het uit die sending die Asiatiese en Afrika-kerke voortgekome wat tans as gelykwaardige dele van die universele kerk erken word en met die Kerke van die Weste saam werk in die Wêreldraad van Kerke. Die verdwyning van die koloniale verhouding open nuwe moontlikhede vir die Kerk van Christus om in alle volke, rasse en kulture die mens te ontmoet.

SOLIDARITEIT

Dr. J. J. Degenaar*)

OPDRAG AAN DIE MODERNE MENS

LIEBE SEELE, TRACHTE NICHT NACH DEM EWIGEN LEBEN,
SONDERN SCHOPFE DAS MÖGLICHE AUS.

PINDAR

Die tema wat ek moet behandel, maak melding van die moderne mens.) Alhoewel hierdie konsep die probleem van solidariteit sal begelei, word dit nie as tema afsonderlik behandel nie. Nogtans vind ek dit nodig om hier aan die begin iets daaroor te sê. Die moderne mens is die mens van die moderne wêreld. Wat is daarvoor verantwoordelik dat die moderne wêreld as modern en daarom as uitsonderlik bestempel word? Die antwoord hierop is: die emansipasie van kernkrag, die emansipasie van die Afro-Asiatiese wêreld en die ruim toepassing van die tegnologie.

Hierdie verskynsels wat die aanvang van die tweede helfte van die twintigste eeu sy besondere kleur gee, het daaraan meegewerk dat die wêreld één geword het. Die moderne wêreld waarin die moderne mens hom bevind, of nog beter gestel: waarby die moderne mens onlosmaaklik as medespeler betrokke is, hierdie moderne wêreld is 'n wêreld waarin mense deur omstandighede gehelp word om op 'n groot skaal van mekaar kennis te neem. Die eenheid van die moderne wêreld hang saam met hierdie bewuswording van die betrokkenheid van mense op mekaar. Hiermee hang saam die intensivering van wêreldprobleme en 'n buitengewone verantwoordelikheid wat daarmee gepaard gaan. Hierdie verantwoordelikheid word daardeur verskerp dat plaaslike probleme 'n omvattende karakter begin aanneem. Wat Suid-Afrika en Suidwes-Afrika doen, het meer as plaaslike betekenis.

Tereg kan u my vra, watter houding ek aanbeveel in hierdie moderne wêreld, in hierdie moderne eeu, aan hierdie moderne mens. Watter houding moet die mens aanneem sodat die eenheidskarakter van die moderne wêreld 'n eksistensieel-verantwoorde aangeleentheid word? Watter houding kan die mens help dat hy nie vervreemd, geïsoleerd, eensam en solitêr sal raak in die moderne situasie wat immers sy situasie is nie? Hierop wil ek antwoord: die houding van solidariteit.

In die loop van hierdie artikel sal moet blyk wat alles onder solidariteit verstaan word en wat die implikasies daarvan is, maar voorlopig kan gestel word: solidariteit is erns-making met die feit van isolasie, dit is die houding van vrye betrokkenheid by 'n saak, die bewustelik solidêr stel met 'n situasie, die verantwoordelike aanname van die gedagte dat die mens nie net vir homself daar is nie, maar vir die ander.

Voordat ek daartoe oorgaan om voorbeelde te gee om die belangrikheid van die solidariteitskonsep aan te toon, wil ek nog 'n begrip introduceer waardeur ons 'n ruimer agtergrond kan bekom ten einde die karakter van solidariteit beter te verstaan. Dit is die sekularisasie-begrip. Dit sal blyk dat die fenomeen van sekularisasie bygedra het tot die beklemtoning van individualiteit en tot die ervaring van isolasie. Waar die bindende mag van goderyke en ideëryke verval en die staatsabsoluutheid en kerklike outoriteit op die agtergrond tree, vind die mens homself spoedig in 'n wêreld waarin alle houvas verdwyn het en waarin hy al hoër aangewese is op homself en sy eie verantwoordelike beslissing. 'n Gevoel van eensamheid en isolasie kan ontstaan wat vererger kan word deur die feit dat geen nuwe geslotenheid en geborgenheid die mens tevrede stel nie. Die analise van die sekularisasie-begrip kan help om 'n insig te verkry ook in die fenomeen van isolasie en moontlik die weg wys na die (enigste) oplossing daarvan, nl. solidariteit.

*) Lesing gehou voor die Christelike Algemene in Suidwest-Afrika, (Suidwes-Afrika), Sept. 1962.

II Die verskynsel van Sekularisasie

Ek glo nie dit is moontlik om die moderne situasie van die mens te verstaan sonder 'n insig in die fenomeen van sekularisasie nie. Onder sekularisasie verstaan ek die vrymaking van die mens en die wêreld van religieuse en metafisiese beheer. Sekularisasie het as gevolg dat waar eers God buite die wêreld die verwysingsstelsel van alles was nou die mens in die wêreld die maatstaf van alles word, waar 'n vermeende wêreld bokant hierdie wêreld aanvanklik as uitgangspunt geneem is, word hierdie wêreld as enigste en as onvervangbare wêreld aanvaar. Sekularisasie dui daarop dat die mens en die wêreld 'n groter selfstandigheid verkry as voorheen. Dit beteken mondigheid van mens en wêreld.

As ons die geskiedenis van die filosofie as voorbeeld neem, dan vind ons dat reeds die ontstaan van die filosofie as denkwys 'n stuk sekularisasie is, deurdat die religieuse aanvaarding van partisipasie tussen mens en goddelikheid tot vraag gestel is. In die plek van mitologie kom metafisika. In die plek van gode-ryk kom ideë-ryk. Die ideë-ryk, wat bokant die wêreld troon, hou natuurlik nog 'n depresiasie van hierdie wêreld in, en eers 'n latere ontwikkeling probeer die wêreld in sy eie reg te verstaan. In die moderne filosofie is daar 'n sterk tradisie wat die denke wil vrymaak van religieuse en metafisiese verbindings en die weg gevolglik oopmaak vir 'n groter vorm van selfstandigheid en verantwoordelikheid wat aan die mens toegeskrywe word. Geen religieuse of metafisiese oordele het voorrang bo ander nie. Geen woorde is heiliger as ander woorde nie. Die denksituasie self is van belang. Ek noem dit omdat dit ook 'n feit is wat daartoe meewerk dat die mens eensam voel en omdat die verstaan van solidariteit ook hiermee sal saamhang.

Ook binne die ontwikkeling van die natuurwetenskap vind ons 'n soortgelyke struktuur. Vanaf die Renaissance met die optrede van Copernikus vind 'n belangrike verskuiving plaas waardeur die geosentriese deur die heliosentriese wêreld-beeld vervang is. So verloor die aarde sy sentrale plek in die heelal — 'n sentrale plek van waaruit die mens sinvol gerig is op God soos veronderstel in die Middeleeuse hiërargiese wêreldbeeld. Die wêreld in sy vermeende gerigtheid op God verloor hierdeur sy sakrale karakter. Die ruimte word gesekulariseer sodat geen punt voorkeur bo 'n ander punt het nie. Gevolglik ontstaan die probleem of die religieuse handeling van die gelowige wat sy arms in gebed na bo rig, nog enige sin het. Soos die ruimte gesekulariseer raak, kom die tradisionele heilige woonplek van God in die gedrang 'n Moontlike resultaat hiervan kan wees dat die mens minder na bo sal kyk en miskien groter solidariteit met mens en wêreld sal voel.

As derde voorbeeld wil ek die staatsfilosofie neem waarbinne die verskynsel van sekularisasie sig sterk af-

teken. Binne die primitiewe denke is die staat religieus gefundeer. Die burger is emosioneel geborge in die kosmos wat deur die gode beheer word. Die kosmos is eintlik 'n goddelike staat waarmee die mens in 'n „fruglose Einheitsgefühl“ (Max Scheler) verbonde is. Dit is dan ook nie verrassend om te vind dat die staatsleier goddelike mag dra nie. Ek neem die toestand in Oud-Egipte as voorbeeld en daar vind ons die volgende:

„Der regierende König ist... Träger des unteilbaren und ungeteilten vollen Lebensinhaltes des Sonnengottes. Das lebendige Gottes-Ich füllt den ganzen Königsleib aus... Des Königs sichtbarer und betastbarer Körper ist nur die Hülle für den Gott... Des Königs Worte und Taten Äußerungen des in seinem Inneren wohnenden Gottes. Der Sonnengott selber regiert auf Erden in der Hülle des Königsleibes. Dem Könige gebührt daher göttliche Verehrung.“

Sonder om die ontwikkeling vanuit hierdie primitiewe opvatting te skets, wil ek net teenoor hierdie goddelike regering deur die heerser stel die uiters gesekulariseerde posisie binne die moderne demokrasie waar die regering as doodgewone mense verantwoordig moet doen aan die kiesers. In die plek van die onverifieerbare meta-fisiese wil van God kom nou die verifieerbare aardse wil van die kiezer.

Die klem op die mens

Ook in hierdie staatsfilosofiese voorbeeld het die klem alhoemeer geval op die mens in die wêreld. Ook die kerk wat binne die Middeleeuse wêreldbeeld die staat in sy menslikheidskarakter bedreig het, moes in die moderne tyd op die agtergrond tree. Die staat word die mens self in sy gemeenskaplike optrede t.w.v. orde en reg. Die staat ontlaas wanneer by die waardigheid van die mens aantas en wanneer dit gebeur in 'n staat is dit die skuld van mense. Daar is geen uitvlug in 'n goderyk of ideëryk nie. Mense is aan mense verantwoordelikheid verskuldig t.o.v. menslikheid. Sekularisasie t.o.v. die staat kan, so gesien, lei tot groter verantwoordelikheid van mense teenoor mekaar. Sekularisasie dui die weg aan tot solidariteit. Indien die moderne mens in die sfeer van die politiek hom sou terugtrek in isolasie omdat die politieke lewe so veel spanninge inhou en te veel eise aan die mens stel, dan sou hierdie isolasie nie net 'n miskenning wees van die betekenis van sekularisasie nie maar sal hy juis deur sy isolasie die spanninge kan verskerp en die probleem van menslike verhoudinge daardeur nie aandurf en aanhelp nie. As 'n volk hom om een of ander rede wêreld-polities sou isoleer, sou ook hy en die wêreld-politieke situasie daarvoor ly omdat die probleem van internasionale verhoudinge nie aangedurf en aangehelp word nie.

Samevattend en ook vereenvoudigend, kan ons dit as volg stel: die sekularisasie-fenomeen het in die filosofie met die verlies van 'n religieuse en meta-fisiese wêreld help aantoon dat geen woorde 'n religieuse of meta-fisiese sanksie inhou nie, maar dat alle woorde en oordele situasie-gebonde is. Die natuur-wetenskap laat 'n woningnod vir God intree deurdat

*) F. Preussner, Vom göttlichen Flutem nach ägyptischer Anschauung, 11 ff

die woonplek van God wat bokant die wêreld gesitueer sou wees, tot vraag gestel word. Sekularisasie in die natuurwetenskap rig so die navorsers se aandag op die mens in sy betrokkenheid by die wêreld. Die staatsfilosofie word ook al hoe minder hemels en al hoër aardser. Dit gaan nie in die staat om gode nie, maar om mense. Dit gaan nie in die politiek om die roem van God, die roem van 'n vors, die roem van die staat, die roem van 'n volk en die roem van 'n ideologie nie. Dit gaan om die mens self en die menswaardige lewe van die mens. As ek so formuleer, dan verstaan u iets meer van my uitspraak dat sekularisasie ons 'n insig gee in die probleem van solidariteit. Sekularisasie wys die rigting na solidariteit met die wêreld en solidariteit met die mens in die wêreld.

As u die moderne filosofie sou vra na 'n vooropgestelde heilige metafisiese woord wat sig waarborg, dan wys sekularisasie op solidariteit met die situasie waarin elke en enige woord lewend-funksioneel gemaak moet word. Geen woord het voorrang bo 'n ander woord nie. As u die natuurwetenskap sou vra na 'n uiterste ruimte waar God kan woon, dan wys sekularisasie op solidariteit met die saaklike eksperiment waarbuite die mens nie godink kan word nie. Geen ruimte het voorrang bo 'n ander ruimte nie. As u die staatsfilosofie vra na 'n goddelike sanksie van politieke optrede, dan wys sekularisasie u op solidariteit met die mens wat nooit as middel tot 'n doel, maar altyd as doel op sigself beskou moet word. Geen mens het voorrang bo 'n ander mens nie.

In die moderne wêreld het die mens nie meer die geborgenheid en gemeenskap van heilige woorde, 'n heilige wêreld of 'n goddelike politiek nie. Met die verdwyning van hierdie sanksies kom die mens alleen te staan. Hierdie isolasie moet egter nie as eindpunt gesien word nie, maar as agtergrond vir 'n betere verstaan van die betekenis van solidariteit. Die mens moet ook nie isolasie probeer oorwin deur surrogate soos bv. ideologiese versekerdheid nie, want daardeur word isolasie alleenlik versterk. Dit is immers tipering van ideologiese denke dat die moeilike weg van solidariteit gesoek word langs die weg van 'n politieke program wat die opponent uitsluit i.p.v. die weg van menslike verhoudinge wat gemeenskap kan stig.

Ten slotte moet ek daarop wys dat ek geensins voorgee dat hierdie verbinding van sekularisasie en solidariteit noodwendig uit die gegewe van sekularisasie vloei nie. Dit is 'n verbinding wat ek persoonlik stel en as moontlike weg wil aandui vir die moderne mens wat in 'n sekularisasie-impasse geraak het en gevaar loop om in isolasie of in surrogaat-oplossinge sy heil te soek. Ek sou op hierdie stadium kon wys op twee ander persone wat ook 'n verband tussen sekularisasie en solidariteit lê, nl. Albert Gamus binne die moderne letterkunde en Dietrich Bonhoeffer binne die moderne teologie. I.p.v. 'n bespreking van hierdie twee denkers gaan ek nou oor tot 'n bespreking van die konsep van solidariteit soos gestel deur die Europese tradisie, deur Karl Marx, deur die moderne antropologie en deur 'n eksistensieel geloof.

Vervolg op bladsy 6

*) Dr. Degenaar is doent aan die Universiteit van Stellenbosch.

Solidariteit en die Europese tradisie

In die voorliggende artikel is die sekularisasie-begrip en hanteer dat dit die reëlmatige vrygemaak het om die solidariteitsbegrip te introduiseer. Ek wil nou probeer om solidariteit te verstaan in die lig van 'n bespreking van Europa as kultuur-filosofiese fenomeen. Europa is 'n oavermydelike keuse om twee redes: eerste, dit is die Europese tradisie wat o.a. met sy bydrae van natuurwetenskap en tegnologie by uitstek die moderne postulante rondom sekularisasie, isolasie en solidariteit aan die wêreld gegee het, en tweedens, v en ek is Europese en deel in die Europese tradisie, in sy prestasies sowel as in sy misdaddinge. Daerom is dit in geneig om dit te vergeet. Ek kan dit so stel: slegs in soverre ons solidariteit met die Europese tradisie het, sal ons die solidariteitsbegrip vir ons situasie verstaan. Isolasië t.o.v. Europa sal ook ons isolasie in ander verbonde vergroot.

Die student van die Europese tradisie kan daaruit veel en ook uiteenlopende konklusies trek. In 'n ander studie het ek 'n analise gegee van die drie sake wat vir my in die Europese tradisie in wêreld-politieke verband van die grootste betekenis is. Ek wys hier weer daarop. Dit is die konsepte van internasionaaliëit, vryheid en ko-eksistensie.

Konsep van internasionale eenheid

Verre geborende die 19e en 20e eeue is daar verskillende pogings aangewend om in Europa te neig tot 'n internasionale eenheid, d.w.s. 'n eenheid in Europa. Dit is egter moeilik om binne die raamwerk van soewereine nasionale state tot 'n eenheid te kom. Nogtans het die konsep nooit geheel verlore gegaan nie. Die Napoleontiese oorloë en die Eerste en Tweede Wêreldoorloë lei elkeen weer tot nuwe planne vir eenheid en samewerking, b.v. die Alliansies aan die begin van die 19e eeue, die Volkeren-Bond en die Verenigde Volkeren Organisasie. Toe Europa as „die wêreld” gesien is, was die basis van samewerking die konsep van „Europese Christelike Nasies”. Hierdie basis word geleidelik uitgebrei tot „Beskaafde Nasies” en vandag praat die V.V.O. se handves van „Vredeliewende Nasies”. Op hierdie wyse het die konsep van 'n Europese eenheid ontwikkel tot die ideaal van 'n wêreld-eenheid. Die poging van die V.V.O. om tot internasionale eenheid te kom, is 'n poging wat staan binne die ontwikkeling van die Europese tradisie. Hierdie internasionale eenheid is nie vanselfsprekend of sonder meer voorhande in die wêreld nie. Dit is alleenlik daar indien die bewustelik gewil en geïnteressierd daarvoor gestry word. Dit is nodig vir alle mense en nasionaliteite om hulle verantwoordelikheid in hierdie verband te leer. Dit is 'n langsame proses van opvoeding. Vir die individu is dit 'n langsame proses en ook vir 'n volk. Internasionale denke en solidariteit en solidariteit beteken die bewustelike aanvaarding van die belangrikheid en gelykheid van ander volke en die verwerping van isolasie en blok-vorming. In alle eksperimente tot internasionale eenheid het Europa en ons binne die Europese tradisie 'n belangrike taak om te vervul.

Die „verdwering van Europa” („dwarfing of Europe” in die woorde van Toynbee) het as 'n belangrike resultaat gehad die insig in die noodsaaklikheid van konfrontasie en solidariteit en samewerking op die grondslag van gelykheid. En konkludeer: nie net vir Afrika nie maar vir die hele wêreld wys die Europese besef van internasionale denke die rigting aan vir solidariteit met alle mense en volkeren. As hierdie solidariteit op mense afgedraai word, sonder dat sy betekenis verander, daarom moet al hoe meer mense bewustelik deelneem en verantwoordelik besin oor die gebrek van isolasie en die betekenis van kommunikasie vir internasionale verhoudinge.

(Word vervolg)

ON THE UNIFICATION OF THE CHURCHES

Ecumenism today

This could profitably be the title of a book; but since most of the contents of such a book should be widely known to us, and in so far as they involve the World Council can be found summarised in accurate and intelligible manner in the Bible Study booklet put out prior to the New Delhi Council („Jesus the Light of the World”) there is no need to enlarge on this subject.

It will suffice to say that it remains, in Archbishop Temple's words, the „great new fact of our time”. One is at liberty, nevertheless, to question whether it is the great new good of our time, to question whether for example, the racial and political policies espoused by representatives of the World Council in Central and Southern Africa are in fact sufficiently universal to merit them as „Christian” and therefore command the assent of all thinking Christians.

These questions are being asked, and need to be answered; but they cannot be answered in the manner common to the political scene, by the total acceptance or total rejection of (for instance) the World Council with all its policies and impediments. We need rather to re-think for ourselves the necessities and the pitfalls of ecumenism, in terms of our own situation;

One of the un-criticised assumptions in much present-day churchmanship is that of „our Sinful Divisions”; and it has been particularly evident to those having any connection with the field of church extension that the subject is causing much confusion and diversion of energy in our younger congregations (quite apart from furnishing a suitable theme for discussion groups and student societies). Whilst it is not possible to divest the theme of its theological implications, it may be worth while looking at the subject pragmatically for a change.

and it is with this end in view that we undertake the considerations that follow.

Is there any need to unite churches?

Since the parish ministry is the church's front line, and in it appear all the world's problems writ small and urgent, it furnishes a good starting-point. We may pass over, for the time being, the often quoted absurdity of four or five different churches in the same street or square; it is only absurd when the claim of one or more of them to be the only true church has been refuted, and this only the Almighty can do. (We are not to judge, who so copiously invoke paradox in our theology, this obvious paradox.) Our concern springs rather from the observed effects of isolation on our own congregations; from our own tendency to account ourselves the only true church. It is in part the effect of arrested development that betrays us; a congregation, when it is young and new, must concentrate on establishing and sustaining itself, or perish; but should it remain introverted, making its own spiritual welfare and comfort its principal concern (it may have

many charitable projects as optional extras) then without doubt it fails to render any lasting service to the community in which it is. It has thus come about that our own denomination is in serious danger of being classed with those who fail to serve more than sectional interests, those who are not alive to the catholicity of the Church, those who have (such is the lesson of history) left no enduring memorial of their service to the Kingdom of God, for it was no more than their duty to themselves. Further, a continued ecclesiastical introversion leads to active opposition between the churches, until the curious and pitiful spectacle appears of men refusing, on the grounds of their Christian principles, to do as Christ did — and forgive. If one asks further, what is to blame for this arrested development; this refusal to look outward — there are causes enough in the intense pressures of social upheaval, economic disparity, cultural inequality, national loyalties, to account then times over, as Herbert Butterfield points out, for most of the wars of religion; but none of these pressures are irresistible, and at the centre of them all one discovers the attitude with which every pastor is familiar, in himself and in his people, of fear to desert one's own little empire lest the provi-

DIE RASSEVRAAGSTUK

Vervolg herderlyke skrywe

6. DIE EENHEID VAN DIE MENSEHEID GEGEE IN CHRISTUS.

Wanneer die rasseprobleem aan die orde kom, kom die geloof in Jesus Christus aan die orde. Anders gestel: wanneer die geloof in Jesus Christus wegval, word dit uiters moeilik, indien nie onmoontlik nie, om aan die eenheid van die menslike geslag vas te hou. Baie nie-geloviges het dit probeer. Hulle het oor die eenheid van die menslike geslag gepraat. Hulle het dit slegs met 'n sekere idealisme en entoesiasme gedoen, maar geheel en al buite Jesus Christus en sy verbindende menseliefde om. Die mens word nie meer gesien as skepsel van God nie, maar as mens. Die Franse Rewolusie het die regte van die mens geproklameer. Professor van der Leeuw het die ontwikkeling in die 19de eeu as volg geskets:

„Die mensheidsgeloof het die vorm aangeneem van vertroue op die vooruitgang, eens moreel, toe intellektueel, eendelik suiwer biologies, as ontwikkeling van die soort gesien. Tans is ons aan die einde. Dit het onmoontlik geword om in die mensheid te glo. In die plek van die mensheid tree die volk, in die plek van die vooruitgang die uitbreiding, in die plek van die Kerk die staat, in die plek van God die bloed.” Professor van der Leeuw het in die dertiger jare gepraat oor 'n krisis waarin, vir die christelike Kerk, alles op die spel staan. Die staat in die plek van die Kerk, die bloed en ras in die plek van God beteken 'n nuwe heidendom.

Die groot fout van baie christene was dat hulle oor hierdie nuwe heidendom gelog het, omdat hulle gemeen het dat hulle die realiteit van die heidense gode kon ontken. Om weer Professor Van der Leeuw aan te haal: „Die bloed is magtig ook al deug geen rasseleer nie. Die volk is 'n reële krag, al lyk dit soms as of die grense toevallig ontstaan het en willekeurig bepaal is.

Die staat is nie die produk van 'n afspraak tot onderlinge beskerming nie, maar 'n krag in homself, 'n god wat 'n mens kan dien.”)

Daarom kom ons nie hier met 'n abstrakte mensheidsideaal nie. Nederlanders is Nederlanders en Indonesiërs is Indonesiërs. Dit is 'n vergissing om te meen ons kan sondermeer van ons Nederlander-wees en ons blank-wees, 'n beroep doen op ons mens-wees. Indien 'n mens deur uit te gaan van 'n abstrakte mensheidsideaal 'n oplossing soek, loop 'n mens gevaar om vanuit die idee „mens”, aan die konkrete mens-wees van die mens in sy ras-, volk-, en kultuur posisie verby te gaan.

Indien ons ons werklik wil beroep op ons mens-wees, indien ons ons werklik van volk en ras 'n beroep wil doen op die mensheid, sal dit slegs via die Kerk kan gebeur. Daarby dink ons nie aan 'n nasionale Kerk of die gesamentlike kerke van die wêreld nie, maar aan die wêreldkerk, die liggaam van Christus, wat die eëgte en ware eenheid onder en van die mense is. Van Jesus in die woord wat die geskiedenis van die bloed, ook die van ras en volk, ondergeskik maak aan 'n hoër gemeenskap: „Elkeen wat die wil doen van my Vader wat in die hemele is, dié is my broer en suster...” (Matth. 12 : 50).

Dit is diep beskaamd dat die Kerk, ondanks die feit dat hy in die openbaring van Jesus Christus die verheffing van die mens-wees aanskou, hierdie woord van Jesus so sleg begryp het en selfs met 'n beroep op die Bybel (bv. die onverantwoorde interpretasie van die verbod van Gam) dikwels die eenheid van die menslike geslag en die medemenslikheid vergeet het, om te verword tot 'n swak christelike nasionalisme van staat, volk en ras. Dit is diep beskaamd dat mense, groepe en bewegings buite die Kerk, in baie gevalle die universalisme van die Bybel beter in die praktyk besef en die Kerk,

terwyl tog aan die Kerk die Evangelie van Jesus Christus, wat ons alleen in staat stel om die rasseprobleem in sy diepste diepte op te los, tevertrou is.

Die Evangelie openbaar aan ons die „menseliefde” van God (Titus 2:4) wat in ons liefde tot God en tot die naaste bewerk. Die naaste is nie die volkgenoot en rasgenoot nie, maar elkeen wat God op ons weg bring. Hierdie liefde tot die naaste aanvaar die naaste soos hy is: 'n mens wat behoort tot 'n bepaalde volk en 'n bepaalde ras.

Hoewel dit dus enersyds die menswees volkome ernstig neem volgens die getuenis van die Bybel, verbaag dit andersyds die naaste nie tot net maar 'n mens nie, maar aanvaar hom as medemens in sy konkrete bestaan, aangesien dit begrip het vir die realiteite van die lewe. Dit is nogmaals diep beskaamd dat mense in kringe buite die Kerk, ondanks die reeds aangetoonde abstrakte mensheidsideaal, dikwels meer 'n ope oog het vir hierdie konkrete medemenslikheid as baie christene. Daar is humaniste wat in hierdie opsig die christene in die skadu stel.

Hoewel die ware naasteliefde begrip het vir die realiteite van die lewe, kry hierdie realiteite daarvoor egter nooit 'n oorheersende karakter nie. Hierdie realiteit word relatief gemaak deurdat dit ondergeskik aan 'n hoër realiteit gemaak word. In Jesus Christus vind mense van verskillende volke en rasse mekaar as mense geskepe na die beeld van God. Dan is rasse-diskriminasie uitgesluit. Die rasseverskil is nie meer oorheersend nie.

(Word vervolg)

*) Sien a. 10, in noot 2, p. 56 van die „Kerk en Volk en hun verhouding tot het Jodendom” deur Prof. dr. G. van der Leeuw in: „Het Christendom bedreigt”, N.V. Mij Fidelitas, Amsterdam 3 j., p. 38 e.v.
*) In voetnoot 4 a.w., p. 40.

ON THE UNIFICATION OF THE CHURCHES

dence of the Almighty should prove to be a fable. Introverted isolation, then, is a bad thing in itself.

There are two new facts adduced today which, in the opinion of many, make the reunification of the churches imperative as never before.

The first is the desire that the Church shall speak with one voice. The difficulty about this is to guarantee that she shall speak with the voice of God. If she does, her influence may be great and good; if she does not, then her influence can be nothing short of demonic.

On the other hand, it has yet to be shown that speaking with one voice in the way its advocates mean, that is, in the sphere of morals and good government, will do more than the voice of the isolated prophet speaking in the name of God (as he has never ceased to do) to his own people. There have always been false prophets aplenty, and it is foolish to imagine that there will not continue to be false churches. Further, when the Word is spoken, whether by one Church or by many, it can be appropriated only by the power of the Spirit, so that those who wish to hear will hear, and those who have closed minds will hardly be aware that anything has been said. And finally, when the word has been appropriated as an instruction from God through a worldwide Church speaking with one voice, who is to guide us in the application of that word to the diversity of our nations, colours, riches, intellects, and interests? To speak with one voice may be no more than a return to laying down the Law; and you cannot legislate a man into being either moral or Christian. There is, in fact, one sense only in which the Church needs to speak with one voice; and that is in her witness to the Word of God made flesh, Jesus Christ. A little thought on the place of liturgy and Scripture will show that she has never been very far from doing this.

The second "new" fact is the impact of paganism. Much of our church life has its roots in an era when paganism, like the proletariat, had been exported.

We have never taken serious account of the fact that we are not living in a "Christian country": partly as a result of this heritage, partly because of the feet to look outward. Consequently our theology comes only through particular channels of Western philosophy and psychology, which alike determine the practical outcome of our faith in social terms. We can be humbly grateful that our liturgy has not entirely succumbed to the pressure of the reformed rationalism, and contains, Latin and Protestant alike, some genuinely universal appeal; whilst the Gospel itself, involving the wholly particular revelation of God in His Son of Jewish stock in the tetrarchy of Herod and during the procuratorship of Pilate, is in spite of this (or perhaps because of this) wholly universal. The impact of paganism (and it is not really new) is thus to make us begin again at the Gospel, and re-live the liturgy, and re-think the theology, in far wider terms, in the face of which, the theological differences of the past three hundred years, while not irrelevant, occupy much less of the field. We are being reminded that we live amongst peoples for whom, however sophisticated their paganism, the old dark gods are much closer to the surface. We are in danger of meeting face to face the principalities and powers that our forebears, either from fear or ignorance, laughed out of court. The churches can no longer afford to fight each other's straw men.

Is there any ground for the unification of the churches?

We have so far considered the negative springs of action; it is bad for us to remain in introverted isolation, and the pressure of paganism is unlikely to allow us to continue in it. Are there any positive grounds?

The last thing that any church convinced of its own unity, apostolicity, holiness, and catholicity, should do is

to enter into a temporary alliance with those it believes wholly or in part heretical for the sake of "showing a united front". We are not, in fact, "all going the same way", and the sooner we realise it the better. On the other hand, it is equally foolish to deny that a large area of common ground exists between the Christian churches; and in considering the mechanics of their unification, this common ground is frequently taken for granted and then neglected. In fact it overshadows all other considerations — even the question of church unity.

If a church is Christian, it receives Jesus of Nazareth as the redeeming Word of God with power. This is not a legal definition of its belief; it is the description of an act; an act of faith in Christ, in that act men and women are redeemed and empowered. And it is a wholly universal act; what fails in universality is our understanding of it, our description of it, even our recognition of it; and at that point our divisions arise. (This makes the definition of the true church extraordinarily difficult, if not impossible. At the same time we are to beware of counting every man a Christian because Christ died for him — he is not, until he has received Christ for himself. However, these difficulties need not greatly deter us.) It is possible to say that in any church where Jesus is Himself present in grace and power, there is a point of unity with every other such church that renders all other considerations finally insignificant. One realises that to say this involves some definition of Christianity, even if one avoids defining the church; but one cannot say that a church, however moral and philanthropic a body it may be, can assume the term Christian to itself if it does not consciously receive Jesus as its very life, and centre. (Only we are not to judge; He Himself judges those who reject Him.) Apart from that, the undefinable, unsystematisable ground of unity is THERE, and we have experienced Him, not only at His table, but in the face and form and words of men and women within and without our own communion. It is not something you can argue about. It is He.

Since the mystery of His presence gives our minds no restingplace, we are almost forced to turn to other, tangible things, but we forget at our peril that they are all subsidiary to Him. We need to be reminded that the churches share the Holy Scriptures, that indispensable Witness to the Word of God made flesh; that they preach one Gospel of salvation, though their understanding of it differs widely; that they are subject to the same divine providence, which (as a pastor knows) overrules all things for good to them that love Him; that they have been chosen since the world began, and that in them or upon them the prophecies must be fulfilled. We need to be reminded of the catholic tradition of worship which is still amongst us, and is there because it ministers to heart as well as mind, and in departing from which we have done little more than truncate it to our own loss. There is in fact a vast common ground for the unification of the churches — if Christ is at the centre of it.

There is one factor lacking — the compulsion to unite. It must not be only from outside, although God uses the tale of history to guide His people. The necessity to love our brethren if we would truly love Christ, is a psychological cause, but not a logical one. The special exegesis of portions of the New Testament dealing with the subject stands or falls by scholarship, at whose behests the churches have rightly refused to act precipitately. What is needed, then, is a spiritual inward necessity, the direct leading of the Holy Spirit. This one can believe is widely at work amongst us. But we need to be careful. Because the ultimate springs of unification are inward, we have no right to bludgeon other churchmen with ecumenical doctrine. Church unification requires a great sacrifice in terms of pride and intellectual security; and you can require it

no more than you can order two people to fall in love.

It follows further that to speak of our "Sinful Divisions" is truthful in so far as it says that the relationship of the churches does not make us of the common ground that is available to us. To go further, and say that unless and until the churches unite God's Word cannot be effectively proclaimed and His way followed, goes beyond the evidence; for there is no guarantee that the united churches will be any nearer Him however much closer they may draw to one another. Without the leading of the Spirit, it may well be a step for the worse. With it, there is every hope that we may be drawn into a true fellowship of souls.

How are the churches likely to unite?

It needs to be said, and said often, that at the centre, where men and women receive Christ, the churches are in fact and in truth united. He does not issue self-contradictory orders through the Spirit; and the misunderstanding of His orders, and the quarrels that result from confusing them with the imaginations of our own hearts, are not peculiar to churches in their plurality. Just because there is a sinner in every saint, some means are required to ensure that as far as possible the saint is hearkened to, and the sinner not. It is at this periphery that the vexed questions of the authority and constitution of the Church arise, and it is our business to see that they are dealt with in such a way that while the constitution of a church is not a vague belief in the equal value of light from any quarter, it is also not an end in itself, masking the presence of the Lord, stultifying the presence of the Spirit, and leading perceptibly towards a renewed legalism, as of the Pharisees.

Ecclesiastical imperialism and individualism

This means that one tends to reject almost immediately the various forms of ecclesiastical imperialism. Centralised authority in matters of faith and conduct, whether it be vested in assembly or bishop, can stand only on a dogma of infallibility; which in turn rests upon the assumption that the promised aid of the Spirit is in fact received as well as offered. Since the only witness that such aid has been received is the one who received it (and it is for the whole Church to try every spirit, whether it be of God), the doctrine of infallibility rests ultimately on human integrity in the central authority. This must always be an uncertain quantity.

As well known are the dangers of ecclesiastical individualism; to it may be attributed much of the later divisive tendency of Protestantism. Since it over-estimates individual integrity in the same way as the doctrine of infallibility over-estimates episcopal integrity, whether of bishop or assembly, there seems little to choose. It may be argued that the freethinker is free

to damn himself, whereas spiritual wickedness in high places may damn a whole generation; but this rests on false conceptions of the nature of individuality and the providence of God. It is in fact to this last that we must turn; and say that since a reasonable compromise in ecclesiastical polity, corresponding to a federal political structure, has come into being in the World Council of Churches, and since any polity has some drawbacks, and no guarantee that God's voice will be made effective exclusively through it, it may be reasonable to accept what is offered, and use it as far as we may, and be used of it, to the glory of God. We shall not satisfy those who equate the church with the kingdom of God, neither shall we satisfy those who demand freedom of conscience to act as they like. But it is possible that here as elsewhere, we may find Christ.

How does that affect my parish?

Suppose your church and mine are led by the spirit of God (or compelled by His providence) to unite. What difference could it make? It's difficult to say. It might result in redundancy of buildings where town planners had been foolish or churches spiteful. More often, one imagines, it would lead to a slow intermingling of the two local congregations.

For there will always be scope for one perfectly legitimate difference. There are those who worship with singing and dancing and the beating of drums; to whom ecstasy is a force which will make them prophesy or chant or fall on their faces. That is a legitimate (and Biblical) form of worship. Then there are those who await the perfection of silence, for mystical communion, discipline, iron-willed service. That too is a legitimate and Biblical worship. Most of us are somewhere in between. We need to remain free to join in the kind of worship to which by our temperament and growth in grace we are fitted to give most (not that which succeeds best in entertaining us in a spiritual kind of way).

Whether that kind of church will avoid the pitfalls of a scornful ecumenism remains to be seen. The Adversary is everywhere, and takes advantage every human pretension. But the defence of the Church which is, and always has been, whatever our idealisations portray, simultaneously One and divided, the Body wounded and yet whole — her defence has always been astonishingly sure. Perhaps our astonishment would cease if we realised Who defended her.

NEGER GEKIES TOT MODERATOR VAN PRESBYTERIAANSE STREEKSINODE.

Pro Ecclesia 'n Jong negerpredikant, George B. Brooks, is onlangs te Yuma, Phoenix, gekies as moderator van die oorwegend blanke gemeentes, 52 in getal, wat saamgesnoer is in 'n streeksinode van die Presbyteriaanse kerk. Hy is bedrywig as kampvegter vir die regte van die negers, en is president van die N.A.A.C.P. (National Association for the Advancement of Colored People).
Presbyterian Life 15 Feb. 1963.

Boeke vir resensie ontvang

- AFRIKAANS:**
JY KAN DIE KOMMUNISTE VERTROU (om Kommuniste te wees), deur dr. Fred Schwarz. Prys: R1.25. Uitgewers: Christelike Uitgewersmaatskappy, Posbus 132, Roodepoort, Transvaal.
 ★ —
OP WEG NA 'N NUWE POLITIEKE LEWENSHOUING, deur dr. J. J. Degenaar. Prys: R1.50. Uitgewers: Tafelberg-Uitgewers (Edms.) Bepok, Posbus 273, Kaapstad.
 ★ —
DE BRIEVEN VAN PETRUS EN JUDAS deur dr. M. H. Bollestein. Prys f 14.90 (plm. R3.20) by int. f 14.90 (plm. R3.00). Uitgewers: C. F. Callenbach N.V., Uitgever Nijkerk, Nederland.
- DIE KORT EN MAKLIKE PAD NA EFFEKTIEWE REDKOEING**, deur Dale Carnegie. Prys: R1.00. Uitgewers: Christelike Uitgewers-Maatskappy, Posbus 132, Roodepoort, Transvaal.
 ★
ONS VIR JOU SUID-AFRIKA (onder redaksie van Rudolph van Niekerk. Prys 75c. Uitgewers: J. L. van Schaik Bepok, Posbus 724, Pretoria.
 ★
ENGLISH:
LAW AND JUSTICE by A. J. Kerr. Price R1.25. Publishers: Grocott & Sherry, P.O. Box 173, Church Square, Grahamstown.
 ★
THE ANGLICAN CHURCH IN SOUTH AFRICA by Peter Hinckliff. Price R2.00. Publishers: Darton, Longman & Todd Limited, 29a Gloucester Road, London S.W. 7, England.

3. The Church the body of Christ

The full comparison naturally implies that the body has a head. Undoubtedly Christ, before the ascension never referred to himself as the head of the body, that is, of the church. He does employ the metaphor according to Matt. 21 : 42 (cf. 1 Peter 2 : 7) or a quotation from Ps. 118 : 22. But the full development of the metaphor to explain the meaning of the church and its relation to Christ and to the world came only after the ascension. It came particularly from St. Paul.

The full meaning of the church as body cannot be understood without Christ the head. Divorced from the living Christ, the church, his body is dead. Dead too is every notion of the function, freedom and unity of that body. Without Christ it would have lost its raison d'être, not to mention the reason for its growth and extension. The body exists and extends on account, and by virtue of the Head. In the course of its extension over the world, the body remoulds the world to suit the Head.

For Africa, as for all parts of the world this means a radical break with traditions, ideals and ideologies which are incompatible with Christ. If any part of the church cannot make the change completely, the growth of the church is stunted and its unity broken.

In fact, the first time St. Paul employs the metaphor, in 1 Cor. 6 : 15-17 it is to emphasize the absolute unity of the church and its absolute union with Christ. If a person belongs to the church, which is the body of Christ, he cannot unite himself with prostitutes. A Christian is bound to the body of the church physically and visibly, and spiritually to Christ the Head.

In similar strain 1 Cor. 10 : 17 warns against participation in heathen sacrificial meals, and recalls to Christians that they partake of the eucharistic elements, the visible expression of the body of Christ. This bread of which they partake is one. It is the body of Christ, it is the one universal church.

Unity does not depend on uniformity, but on the Spirit of Christ which pervades the whole body. In 1 Cor. 12 : 12-27 the Apostle goes out of his way to explain by the metaphor of the church as the body that members of the church do not necessarily differ from one another. Notwithstanding the dissimilarity, in fact, precisely on account of their dissimilarity the various members form a united body. Through the Holy Spirit the Head equips each different member with a different quality for the better functioning of the whole body.

Unity certainly does not demand uniformity. Difference in ministry is as necessary for the church as are dissimilar members for the body (Rom. 12 : 5).

The main thing to be kept in mind is that the church is only body if Christ is Head (Col. 1 : 18). If this is the case the individual member must not shrink suffering. It is labour and service for the benefit of the whole body (Col. 1 : 24). On the other hand, there are those who attach themselves to the body, not to serve the body, but themselves. Their attachment to the body constitutes a danger to the body, for they are not attached to the Head. They are the false teachers (Col. 2 : 18, 19). Because they are not united to the Head, they cause the body to break up into factions and schisms (Col. 3 : 15).

The oneness of the church depends on the uniqueness of Christ, the Redeemer, appointed undisputed Head of the body by the omnipotent God (Eph. 1 : 22, 23). Thus appointed as ruler of the universe (Phil. 2 : 11), he is the guarantee of the freedom, that is, the indivisibility of the church. Its freedom means that its unity is stronger than any natural division. This is pre-eminently his thesis to the Christians in Ephesus. In this centre, as in

others, the very existence of the church was threatened by racial divisions. Once again the author employs the metaphor of the body to counter it. Formerly, he states, there was a wall of division between Jew and non-Jew, comparable to the one meter high stone partition between the Temple proper and the Court of the Gentiles in Jerusalem. Now, however, Christ's cross had levelled this partition and replaced it. Peace had come in the stead of enmity, and unity in the stead of division. "In Christ", that is, in the church Jew and Gentile form one body (Eph. 2 : 13-18; 4 : 15, 16, 25). And the object of the apostolic mission of the church is no other than that the different races within the church should form a single body, a *sussoma* (Eph. 3 : 6). Even as Christ removed the racial barriers to make this body one, (cf. Col. 3 : 9-12) so he removed social and even domestic divisions (Gal. 3 : 28).

His act of union is authoritative and absolute because he is the head. "Head", in all Biblical metaphor means authority and ruler. Its use in this metaphor determines the physical form of the government of church. Enamoured with new-found democracy on the one hand, fleeing papal autocracy on the other, parts of the church of the Reformation adopted the presbyterian system of church government. This system at the outset intended to be true to the Biblical pattern and to the tenets of democracy. However, it often became as autocratic a synodicalism as papism was autocratic. Now the headship of Christ means that the system of the government of the church is predetermined by God who made him Christ and Lord (Acts 2 : 36 and Phil. 2 : 9-11). The form of the government of the church is therefore not a matter of individual choice.

It is neither autocratic nor democratic, it is Christocratic. He rules through the presence of his ever present Spirit to the end of time (Matt. 28 : 20). No human person or body of persons may replace Christ as only ruler and final authority of his church. No set of laws or decrees may replace the living Spirit of the living Christ in the government of the church. Its Christocracy is the final guarantee of its freedom and of its unity. Christ and his Holy Spirit are above governmental, national and ideological division. Christ is not subservient to governmental and ideological powers. Popes and synods were and are.

All the church, including Africa, must embark without delay on a study of the meaning, and the application in practice of the Christocratic character of church government. Just a modified form of one of the multitude of systems prevalent in the church in the West and the East is not feasible. In the course of its study the Church here and elsewhere must constantly pray. *Veni Creator Spiritus, Oply the Spirit can teach the Church Christocracy.*

Prof. A. S. Geysers

THE CHURCHES IN THE BIBLE AND IN AFRICA

THE UNITY AND ITS FREEDOM

(Part Two)

4. The Church the people of God

If Christocratic, the church is Christocratic and Christopetal. This means that the church shall never be, or seek to be an instrument of worldly power, whether national, international, economic or ideological. Therefore, closely linked to the metaphor of the church as the body of Christ is its designation as the people of God. This is not mere metaphor, it is reality. Tertullian appreciated its reality when he spoke of the church as a *tertium genus hominum*. Jesus himself initiated this designation. By the election of Apostles to the number of twelve he intended the church to be a new Israel, or rather, the real Israel, the remnant of Deutero-Isaiah come to fruition. Peter at Pentecost, according to Acts 2 : 39, understood the church to be just that. His experience at Joppa (Acts 9 : 31ff.) convinced him of the fact, and he gave evidence to this effect at the Jerusalem conference of 46 A.D. The conference was the result of a racial dispute within the church at Antioch. James the Lord's brother and chairman of the conference summed up the consensus of the meeting, and in doing so for once and for all interpreted the church as the people of God. According to the Greek original of Acts 15 : 16 he said, "God had taken notice of the nations to choose from them a people to bear his name". The distinction between "nation" and "people" is significant. With few exceptions the Bible knows of only one people: the one elected by God. That is Israel. All other human units are nations.

The mere use of this distinction meant a momentous decision for the church. It definitely rejected all racial division in itself and regarded itself as the one and united people of God, elected by God himself from all the nations and over all national and racial barriers. Since there it became a contradiction in terminis to speak of "national churches".

From that time on the unity of the church as transcending all national and racial boundaries became a recurrent theme in the New Testament. St. Paul takes it up in Gal. 3 : 29; 4 : 28; 6 : 16; II Cor. 6 : 16. It is resumed by I Peter 2 : 9 and Eph. 2 : 19. The former divisions are things of the past since the church is the one people of the one and universal God. Naturally, such a people cannot be but free. Their state is determined by the omnipotent God, whose people they are. St. Paul constantly, but particularly in the Letter to the Galatians, ch. 4 and 5 calls on the church to guard this freedom jealously against pagan idolatry, against carnal lust, but also against those who had elevated the Law to the level of an ideology, with the object of enslaving those who had been set free by Christ himself.

There is a close parallel between the church of the first century and the church in Africa today. Once again,

the church must maintain its unity and its freedom against the incursions of paganism, nationalistic fragmentation, physical temptation and the contending ideologies of communism and nationalism.

5. The church brotherhood

It is remarkable that I Peter, while constantly speaking of the church, never calls it "ekklesia". He refers to it instead, as "the brotherhood" and calls upon those to whom he addressed the letter to love the brotherhood, to withstand the devil while remembering that the brotherhood is going through the same suffering as they are. The idea of the brotherhood is not peculiar to the New Testament. In the Old Testament already it is the natural outcome of the concept of the community of the faithful as the people of God. Members of the same people of God call each other brother and sister on account of the common fatherhood of God. The New Testament certainly gave the concept a deeper meaning, since Jesus taught his disciples the Our Father. With a view to the brotherhood, the "our" and the "Father" must be given a new emphasis.

There is one further respect in which the New Testament widened and deepened the concept: In Philemon 16 St. Paul calls on Philemon to accept the run-away slave, Onesimus, now that he had become a Christian, "as a dear brother in the flesh as well as in the Lord". The church as brotherhood, even as people of God, and as body of Christ, transcends all social, racial and national barriers. It does so not in the abstract and in its confession only, but in the flesh, in everyday fact.

There are various forces in Africa offering brotherhood. The Islam does it, and so does the ideology of communism, and the various emergent nationalisms. And the church does it... halfheartedly, and confessionally, but not "in the flesh". It has left an unpaid bill in Africa, which might be taken over by Islam with its emphasis on universal brotherhood, it might be taken up by international Communism with its emphasis on the brotherhood of the proletariat. If anything, the brotherhood in the flesh demands a visible and factual unity of the Christian Church in all the world and in all Africa.

6. The Church the bride of Christ

Again, this metaphor for the church is not peculiar to the New Testament. The Old Testament, notably the Prophets employ it to indicate the people of God. Jesus points to the concept in Luke 5 : 35, and it is only Revelations which takes it up in its full development. Christ the Bridegroom, and the Church his bride. Nothing can express the loving care, the protection and constant vigilance of Christ over his church so aptly. On the other hand, nothing can describe the waiting and the yearning and the preparation of the church for the coming of the Lord in such an exalted way as does Rev. 22 : 17: *Come! say the Spirit and the bride.*

(End)

Pro Veritate

Published the 15th of each month.

Correspondence: Administration. Address all letters for the Editor and Administration to P.O. Box 487, Johannesburg.

Editorial Committee: Dr. P. G. Geertzema, Prof. Dr. J. C. G. Kotzé, Rev. E. E. Mahabane, Rev. R. Orr, Prof. Dr. A. van Selms and Rev. J. W. Wessels.

Editor: Rev. C. F. B. Naudé.

Subscription: Republic of South Africa, S.W.A., Rhodesia and Protectorates: R2 per year, payable in advance. Overseas: R2.50 per year in advance.

Cheques and Postal Orders must be made out in the name of "Pro Veritate", (Pty.) Ltd.